

Zánik závazku

Souhlas dlužníka s plněním svého dluhu třetí osobou ve smyslu ustanovení 1936 odst. 1 o. z. představuje jednostranné, adresné právní jednání, učiněné ve vztahu k třetí osobě; toto právní jednání může být učiněno jakoukoliv formou, tedy i konkludentně (tedy tak, aby byl třetí osobě seznatelný úmysl dlužníka souhlas poskytnout). Pakliže má být peněžitý dluh splněn dlužníkem bankovním převodem (připsáním na účet věřitele), nepochybně bude takovým jednáním předání veškerých nezbytných platebních údajů (číslo účtu věřitele, variabilní symbol apod.), podle nichž třetí osoba věřiteli plní. Pakliže může být souhlas dlužníka s plněním jeho peněžitého dluhu třetí osobou učiněn i tak, že sdělí třetí osobě veškeré platební údaje a výši dluhu, je zcela zjevné, že pokud třetí osoba takto plní (tedy věřiteli se dostane do dispozice plnění, které odpovídá jeho ujednání s dlužníkem o způsobu zaplacení dluhu), nemůže věřitel takové plnění odmítnout s odkazem na ustanovení § 1936 odst. 1 o. z., neboť takto poskytnuté plnění nemůže u věřitele přivodit pochybnost o tom, že byl souhlas dlužníka třetí osobě poskytnut, resp. nemůže být zjevné, že dlužník souhlas neposkytl.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 21 Cdo 293/2025-636 ze dne 29.10.2025)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně PALLADIO INVEST a. s. se sídlem v B., zastoupené Mgr. V.E., advokátem se sídlem v B., proti žalované FORMOSANA LIMITED se sídlem v L., Spojené království Velké Británie a Severního Irska, zastoupené Mgr. Ing. P.K., advokátem se sídlem v B., o určení neexistence zástavního práva a o žalobě na zaplacení 2 285 392,57 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Blansku pod sp. zn. 10 C 17/2020, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 26. června 2024, č. j. 74 Co 169/2021-573, doplněnému usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 12. srpna 2024, č. j. 74 Co 169/2021-584, tak, že dovolání žalobkyně proti rozsudku krajského soudu v části, v níž bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení (výroky V a VI), se odmítá. Rozsudek krajského soudu se ve výrocích I, IV, V a VI zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

1. Žalobou podanou u Okresního soudu v Blansku dne 7. 2. 2020 se žalobkyně domáhala určení neexistence zástavního práva žalované k nemovitým věcem v žalobě specifikovaným. Uvedla, že zástavní právo k předmětným nemovitostem zaniklo, neboť došlo k uhrazení zajištěného dluhu třetí osobou, a to společností ELEKTROBOCK s. r. o., IČ 25529994 (dále jen „ELEKTROBOCK“), se kterou žalobkyně uzavřela smlouvu o zápůjčce. Na základě této smlouvy společnost ELEKTROBOCK dne 12. 12. 2019 na účet sdělený žalobkyni společností IFIS investiční fond, a. s., IČ 24342717 (dále jen „IFIS“), na kterou byla postoupena pohledávka s příslušenstvím zajištěná zástavním právem k předmětným nemovitostem společností Equa bank a. s., IČ 47116102 (dále jen „Banka“), jakožto původní věřitelkou, včetně zajištění, odeslala částku ve výši 29 500 000 Kč, čímž měla být pohledávka uspokojena. Společnost IFIS však plnění odmítla a částku vrátila, aniž by žalobkyni kontaktovala a ověřila právní důvod platby. Současně s oznámením o nepřijetí platby bylo žalobkyni oznámeno postoupení podílu na předmětné pohledávce ve výši 51 % na žalovanou. Žalobkyně

namítala, že souhlas společnosti IFIS nebyl třeba, neboť dle ustanovení § 1936 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“), není vyžadován, a žalobkyně dala souhlas ve smlouvě o zápůjčce. Pohledávka dle § 1908 odst. 1 o. z. před postoupením pohledávky zanikla, neboť byl dluh zaplacen, byla tak postoupena neexistující pohledávka. Dále uvedla, že dne 17. 12. 2019, po odmítnutí platby, složila žalobkyně předmětnou částku do soudní úschovy Městského soudu v Brně.

2. Žalovaná v písemném vyjádření navrhla žalobu zamítnout, neboť dluh nebyl zaplacen, zástavní právo tak nezaniklo. Společnost ELEKTROBOCK nebyla spoludlužníkem a dluh žádným způsobem nezajišťovala, ke dni převodu nebo následujícího dne netvrdila a neprokazovala, že by měla souhlas žalobkyně zaplatit úvěr za ni, a advokátní kanceláři ani společnosti IFIS se den po připsání částky nepodařilo získat vyjádření žalobkyně. Věřitel plnění učiněné bez souhlasu dlužníka bez dalšího akceptovat nemusí. Z důvodu právní opatrnosti nemohla advokátní kancelář ponechat plnění na svém účtu, o souhlasu žalobkyně se zaplacením dluhu se společnost IFIS dozvěděla až v následné komunikaci. Ke složení finančních prostředků do soudní úschovy nebyl právní důvod, neboť společnost IFIS byla připravena částku přijmout.

3. Žalovaná dne 9. 11. 2020 podala u Okresního soudu v Blansku žalobu proti žalobkyni na zaplacení částky 2 285 392, 57 Kč s příslušenstvím, kterou odůvodnila tím, že pohledávka byla žalované postoupena smlouvami o postoupení pohledávky ze dne 2. 12. 2019 a 4. 5. 2020, uzavřenými mezi žalovanou a společností IFIS, které byla pohledávka postoupena Bankou. Jedná se o pohledávku ze smlouvy o úvěru uzavřené mezi žalobkyní (v nyní projednávané věci) a Bankou ze dne 7. 9. 2015, reg. č. 0271/2015. Dluh na jistinu dle žalované (v nyní projednávané věci) činí 2 285 392,57 Kč a příslušenství je tvořeno úroky ve výši 4,9 % ročně (dle čl. 4.2 a čl. 11 smlouvy o úvěru) z dlužné částky od 24. 4. 2020 do zaplacení a úroky z prodlení ve výši 20 % ročně (dle úrokového lístku dle čl. 1.2 smlouvy o úvěru) z dlužné částky od 24. 4. 2020 do zaplacení.

4. Usnesením ze dne 17. 5. 2021, č. j. 712 C 26/2020-115, Okresní soud v Blansku výrokem I. spojil řízení vedené pod sp. zn. 712 C 26/2020, v němž je projednávána žaloba o zaplacení 2 285 392,57 Kč s příslušenstvím (viz předchozí bod odůvodnění), a řízení vedené pod sp. zn. 10 C 17/2020, o určení neexistence zástavního práva k nemovitostem, neboť v obou řízeních jsou projednávány dvě právní věci mezi týmiž účastníky v opačném procesním postavení.

5. Rozsudkem ze dne 7. 7. 2021, č. j. 10 C 17/2020-312, opraveným usnesením ze dne 18. 5. 2023, č. j. 10 C 17/2020-377, Okresní soud v Blansku žalobě zcela vyhověl (výrok I), vzájemnou žalobu žalované zamítl (výrok II) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok III). Dovodil, že souhlas žalobkyně s plněním za ni třetí osobou byl jednoznačně dán, že ustanovení § 1936 odst. 1 o. z. nevyžaduje souhlas věřitele s plněním třetí osobou za dlužníka, že zájem dlužníka na splnění dluhu musí převážet nad zájmem věřitele mít vědomí o souhlasu dlužníka, aby za něj bylo splněno, že věřitel byl proto povinen plnění přijmout a odmítnutím plnění se ve vztahu k žalobkyni ocitl v prodlení pro neposkytnutí součinnosti ke splnění dluhu. Žalobkyně tedy dnem připsání platby na účet uvedený ve výzvě ze dne 4. 12. 2019 prostřednictvím třetí osoby řádně a včas splnila svůj dluh ze smlouvy o úvěru, čímž dluh zanikl. Dluh byl zajištěn zástavním právem k předmětným nemovitostem a splněním dluhu podle § 1376 o. z. zástavní právo ke dni 12. 12. 2019 zaniklo.

6. K odvolání žalobkyně Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 26. 6. 2024, č. j. 74 Co 169/2021-573, doplněným usnesením ze dne 12. 8. 2024, č. j. 74 Co 169/2021-584, rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I změnil tak, že žalobu žalobkyně zamítl (výrok I), ve výroku II co do částky 15 027,82 Kč s příslušenstvím jej potvrdil (výrok II), co do částky 480 000 Kč s příslušenstvím jej zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení (výrok III), co do částky 1 790 364,75 Kč s příslušenstvím jej změnil tak, že vzájemné žalobě žalované vyhověl (výrok IV), a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu k žalobě o určení neexistence zástavního práva (výroky V a VI). Odvolací soud dospěl k závěru, že k

naplnění povinnosti věřitele přijmout plnění, které mu poskytne třetí osoba ve smyslu § 1936 o. z., nestačí pouhá existence souhlasu, ale je nutné, aby se právní jednání dlužníka dostalo do sféry dispozice věřitele. Protože z ničeho neplynulo, že žalobkyně (dlužnice) s takovým plněním souhlasí, byla společnost IFIS oprávněna platbu bez zbytečného odkladu odmítnout; skutečnost, že společnost ELEKTROBOCK realizovala příkaz k platbě ze svého účtu na účet označený v předžalobní výzvě pod určeným variabilním symbolem a s poznámkou, že jde o platbu za žalobkyni, sama o sobě nezaložila povinnost společnosti IFIS takové plnění přijmout. Tvrzení, že žalobkyně informovala společnost IFIS o nabídce na poskytnutí zápůjčky za účelem refinancování dluhu od společnosti ELEKTROBOCK, žádný z účastníků řízení neuplatnil před soudem prvního stupně ani jinak nevyšla najevo, odvolací soud proto považoval tvrzené skutečnosti a nově navržené důkazy za nepřijatelné. S odkazem na judikaturu dovolacího soudu dospěl k závěru, že oznámí-li postoupitel dlužníku postoupení pohledávky, není dlužník oprávněn dožadovat se prokázání smlouvy o postoupení pohledávky, otázka, zda pohledávka byla skutečně postoupena a zda postoupení bylo platné, jakož i další námitky uplatněné v tomto směru žalobkyní, jsou tak v tomto řízení bez významu. Odvolací soud dále dovodil, že nebyl dán důvod pro složení plnění do soudní úschovy, neboť žalobkyně nemohla mít ve smyslu § 1953 o. z. důvodné pochybnosti o tom, kdo je věřitelem, a mohla (objektivně vzato) stanovit, komu náleží jaká část plnění z úvěrové smlouvy. Předmětná pohledávka žalované co do částky 28 962 962,02 Kč zanikla dne 23. 4. 2020, kdy soud tuto částku vydal společnosti IFIS. Dále dovodil, že společnost IFIS ani žalovaná žádnou svoji povinnost neporušily, v poměrech výkonu práva žalovanou nejde o rozpor s dobrými mravy ani o zjevné zneužití práva. Odvolací soud uzavřel, že činila-li pohledávka z úvěrové smlouvy k 30. 11. 2019 částku 29 111 336,21 Kč, dne 27. 1. 2020 na ni bylo zapláceno 537 037,98 Kč a dne 23. 4. 2020 pak 28 962 962,02 Kč, představuje dluh žalobce k 23. 4. 2020 částku 1 790 364,75 Kč, proto žalobě žalovaného o zaplacení částky 1 790 364,75 Kč s příslušenstvím vyhověl a žalobu žalobkyně na určení neexistence zástavního práva k nemovitostem zamítl.

7. Proti rozsudku odvolacího soudu podala dovolání žalobkyně. Dovolání odůvodnila tak, že rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení právní otázky, která má být posouzena jinak, a to, „zda je k naplnění dispozice § 1936 odst. 1 o. z. vyžadováno, aby byl souhlas dlužníka s plněním třetí osoby doručen věřiteli“, otázek, které v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny, a to, „zda se v případě plnění dluhu dlužníka platbou od třetí osoby na základě závazku třetí osoby k poskytnutí peněžitých prostředků dlužníkovi jedná o plnění třetí osobou ve smyslu § 1936 odst. 1 o. z.“, „zda může být poskytnutím plnění třetí osobou na dluh dlužníka učiněn konkludentní souhlas s tímto plněním ve smyslu § 1936 odst. 1 o. z. v případě, že věřitel je předem informován o tom, že dlužník jedná s třetí osobou o poskytnutí tohoto plnění“, a otázek, „zda může být smlouvou o postoupení pohledávky bez dohody s dlužníkem postoupen spoluvlastnický podíl na pohledávce, zda tímto jednáním může být založena věřitelská solidarita“ a „není-li toto jednání po právu, jaké jsou účinky takového jednání na platnost smlouvy o postoupení pohledávky“, dále otázky, „zda lze výkon práva věřitelem směřující k odmítnutí plnění v rozporu s dobrými mravy považovat za tzv. jinou důležitou příčinu na straně věřitele odůvodňující složení plnění do úschovy soudu ve smyslu § 1953 odst. 1 o. z.“. Uvádí zejména, že z ustanovení § 1936 odst. 1 o. z. nevyplývá, že by souhlas dlužníka s plněním třetí osoby měl být dlužníkem adresován věřiteli, ale že tímto souhlasem má disponovat třetí osoba, která nabízí věřiteli plnění, že společnost ELEKTROBOCK neplnila na pohledávku v postavení třetí osoby s úmyslem splnit materiálně a formálně cizí dluh, ale na základě své povinnosti dle smlouvy o zápůjčce, nejednalo se o plnění třetí osobou ve smyslu § 1936 odst. 1 o. z. a společnost IFIS byla proto bezvýhradně povinna toto plnění přijmout, dluh žalobce tímto plněním zanikl, že i pokud by bylo ke vzniku povinnosti věřitele přijmout plnění nutné, aby mu byl doručen souhlas dlužnice, zákon nestanoví povinnou formu jednání dlužníka dle § 1936 odst. 1 o. z. a souhlas může být učiněn i formou konkludentní, k čemuž v této věci došlo, že smlouva o postoupení pohledávky je neplatná, neboť bez souhlasu žalobkyně nemohla být věřitelská solidarita mezi společností IFIS a žalovanou založena, že vůle účastníků smlouvy o postoupení je nejasná, že i pokud by došlo k

postoupení pohledávky, společnost IFIS měla menšinu hlasů ke správě pohledávky a neměla by právo rozhodnout o vrácení platby, dále že společnost IFIS a žalovaná obstruovaly splnění dluhu za účelem navýšení příslušenství pohledávky, tento účel je nelegitimní, v rozporu s dobrými mravy a nemůže požívat právní ochrany. Dále namítla, že řízení před odvolacím soudem bylo zatíženo vadami, které mohou zakládat nesprávnost napadeného rozsudku, a že v důsledku nesprávného postupu odvolacího soudu došlo k porušení práva na spravedlivý proces, když odvolací soud neprovedl žalobcem navržené důkazy za účelem prokázání tvrzení označených v podání žalobkyně ze dne 5. 6. 2024 a nevypořádal se s některými částmi právní argumentace žalobkyně.

8. Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

9. Dovolací soud se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

10. Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „o. s. ř.“).

11. Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

12. Dovolatelka napadla rozsudek odvolacího soudu „ve výrocích I, IV, V a VI“, tedy i ve výrocích, jimiž odvolací soud rozhodl o náhradě nákladů řízení; dovolání proti rozsudku odvolacího soudu v těchto výrocích podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. není přípustné, a proto bylo v této části podle ustanovení § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítnuto.

13. Z hlediska skutkového stavu bylo v projednávané věci mimo jiné zjištěno (správnost skutkových zjištění soudů přezkumu dovolacího soudu – jak vyplývá z ustanovení § 241a odst. 1 a § 242 odst. 3 věty první o. s. ř. – nepodléhá), že žalobkyně uzavřela dne 7. 9. 2015 s Bankou smlouvu o úvěru, na základě které Banka poskytla žalobkyni úvěr ve výši 30 000 000 Kč (dále jen „smlouva o úvěru“), zajištěný zástavním právem k předmětným nemovitostem na základě smlouvy o zřízení zástavního práva uzavřené téhož dne mezi těmiž stranami, že Banka přípisem ze dne 17. 9. 2018 žalobkyni oznámila, že se úvěr včetně příslušenství stal splatným pro prodlení se splácením, že dlužná pohledávka ze smlouvy o úvěru činila k 30. 11. 2019 celkem 29 111 336,21 Kč, že přípisem z 2. 12. 2019 oznámila Banka žalobkyni, že pohledávku z úvěrové smlouvy postoupila společnosti IFIS, která vyzvala předžalobní výzvou žalobkyni k zaplacení pohledávky z úvěrové smlouvy do 10 dnů od doručení výzvy na určený bankovní účet svého právního zástupce, že smlouvou o postoupení podílu na pohledávce ze dne 9. 12. 2019 postoupila společnost IFIS žalované ideální podíl odpovídající 51 % pohledávky z úvěrové smlouvy, že dne 12. 12. 2019 uzavřela žalobkyně se společností ELEKTROBOCK smlouvu o zápůjčce, dle které měla společnost ELEKTROBOCK přenechat žalobkyni částku 29 500 000 Kč za účelem zaplacení jejího dluhu z úvěrové smlouvy, a na základě které společnost ELEKTROBOCK odeslala dne 12. 12. 2019 ze svého bankovního účtu na účet právního zástupce společnosti IFIS částku 129 324,80 Kč se zprávou „Palladio invest a. s. úhrada nákladů předžalobní výzvy“, částku 22 028 678,34 Kč se zprávou „Palladio invest a. s. úhrada jistiny za Equa bank a. s.“ a částku 7 341 996,86 Kč se zprávou „Paladio invest a. s. - úhrada úroků a příslušenství za Equa bank a. s.“, že dne 13. 12. 2019 byl dán příkaz k převodu částky 29 500 000 Kč z bankovního účtu právního zástupce společnosti IFIS zpět na bankovní účet společnosti ELEKTROBOCK, že právní zástupce IFIS sdělil společnosti ELEKTROBOCK, že společnost IFIS postoupila na žalovanou ideální podíl na pohledávce ve výši 51 % a že platby z účtu společnosti ELEKTROBOCK dne 12. 12.

2019 byly evidentně provedeny v souvislosti s předžalobní výzvou určenou žalobkyni, že ale uvedená platba představuje bezdůvodné obohacení, načež žalobkyně právnímu zástupci IFIS přípisem ze dne 16. 12. 2019 sdělila, že platbou pohledávka zanikla a že společnost IFIS byla povinna přijmout plnění poskytnuté třetí osobou, že dne 17. 12. 2019 společnost IFIS vyzvala žalobkyni, aby jí zaslala částku odpovídající 49 % podílu na pohledávce, že žalobkyně podala 17. 12. 2019 u Městského soudu v Brně návrh na přijetí částky 29 500 000 Kč do soudní úschovy ve prospěch společnosti IFIS (jako příjemce) jako plnění z bezdůvodného obohacení, dne 31. 1. 2020 složila žalobkyně do soudní úschovy částku 28 962 962,02 Kč, která byla vydána společnosti IFIS dne 23. 4. 2020, a že smlouvou o postoupení pohledávky ze dne 4. 5. 2020 postoupila společnost IFIS celou předmětnou pohledávku s příslušenstvím a veškerými právy s ní spojenými žalované, postoupení pohledávky oznámila žalobkyni přípisem doručeným dne 5. 5. 2020.

14. Dovolání je přípustné především pro řešení otázky, za jakých podmínek je věřitel oprávněn odmítnout plnění dluhu třetí osobou namísto dlužníka, neboť uvedená otázka nebyla v rozhodovací praxi dovolacího soudu doposud ve všech souvislostech vyřešena.

15. Uvedenou otázkou se sice zabýval Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 27. 4. 2023, sp. zn. 29 Cdo 306/2022, avšak tento rozsudek byl nálezem Ústavního soudu ze dne 10. 1. 2024, sp. zn. IV. ÚS 2151/23, zrušen, a proto nepředstavuje „ustálenou rozhodovací praxi“ dovolacího soudu.

16. Nejvyšší soud považuje dále za vhodné poukázat na to, že je sice vázán nálezovou judikaturou Ústavního soudu (čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky), avšak pouze v rozsahu tzv. nosných důvodů nálezů (ratio decidendi). Otázkou, k jejímuž řešení dovolací soud shledal přípustnost dovolání, se Ústavní soud v citovaném nálezu sice (krátce) zabýval, nicméně se nejedná o nosný důvod nálezu.

17. Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

18. Podle ustanovení § 1936 odst. 1 o. z. věřitel musí přijmout plnění, které mu se souhlasem dlužníka nabídne třetí osoba. To neplatí, je-li plnění vázáno na osobní vlastnosti dlužníka.

19. Ústavní soud v minulosti dovodil, že soudy se při výkladu právních předpisů nemohou omezovat na jejich doslovné znění, nýbrž jsou povinny je vykládat též podle jejich smyslu a účelu (podle jejich teleologie); vázanost soudu zákonem neznamená bezpodmínečně nutnost doslovného výkladu aplikovaného ustanovení, nýbrž zároveň vázanost smyslem a účelem zákona (srov. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 21. 5. 1996, sp. zn. Pl. ÚS-st. 1/96, uveřejněné pod číslem 1/1997 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, či nález Ústavního soudu ze dne 4. 2. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96, uveřejněný pod číslem 13/1997 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu). Aplikace práva vycházející pouze z jeho jazykového výkladu je naprosto neudržitelným momentem používání práva; jazykový výklad představuje pouze prvotní přiblížení se k aplikované právní normě, je pouze východiskem pro objasnění a ujasnění si jejího smyslu a účelu (k čemuž slouží i řada dalších postupů, jako logický a systematický výklad, výklad e razione legis atd.).

20. Ve vztahu k otázce výkladu právní normy již dříve Nejvyšší soud dospěl k závěru, že právní teorie v zásadě rozlišuje (podle metod a způsobů výkladů) jazykový výklad (provádí se na základě zjištění smyslu slov a vět podle gramatických, morfologických a syntaktických pravidel), logický výklad (spočívá v tom, že smysl normy se zjišťuje pomocí pravidel formální logiky), systematický výklad (smysl normy se zjišťuje srovnáním s jinými právními normami, v souvislosti s širším celkem, s celým zákonem), historický výklad (smysl normy vysvětluje z okolností, za nichž vznikla, a v souvislosti s cílem, který sledovala) a teleologický výklad (smysl a funkci právní normy vysvětluje v souvislosti se společenskými a sociálními podmínkami a potřebami, v nichž se má norma realizovat).

Přitom platí, že žádnou z těchto metod výkladu nelze používat výlučně nebo izolovaně, poněvadž všechny metody jako celek tvoří součást myšlenkového postupu směřujícího k zjištění pravého smyslu právní normy. Každé ustanovení soukromého práva lze vykládat jenom ve shodě s Listinou základních práv a svobod a ústavním pořádkem vůbec, se zásadami, na nichž spočívá občanský zákoník, jakož i s trvalým zřetelem k hodnotám, které se tím chrání. Rozejde-li se výklad jednotlivého ustanovení pouze podle jeho slov s tímto příkazem, musí mu ustoupit (§ 2 odst. 1 o. z.). Zákonnému ustanovení nelze přikládat jiný význam, než jaký plyne z vlastního smyslu slov v jejich vzájemné souvislosti a z jasného úmyslu zákonodárce; nikdo se však nesmí dovolávat slov právního předpisu proti jeho smyslu (§ 2 odst. 2 o. z.). Výklad a použití právního předpisu nesmí být v rozporu s dobrými mravy a nesmí vést ke krutosti nebo bezohlednosti urážející obyčejné lidské cítění (§ 2 odst. 3 o. z.) – srov. například odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2019, sp. zn. 21 Cdo 995/2019, rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2019, sp. zn. 21 Cdo 3822/2018, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 2020, sp. zn. 21 Cdo 259/2020.

21. Z hlediska teleologického a historického výkladu dotčené právní normy představuje významnou pomůcku pro právní interpretaci důvodová zpráva, která, ačkoliv není pramenem práva, může osvětlit záměr zákonodárce, resp. záměr tvůrce příslušné normy (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2019, sp. zn. 22 Cdo 4348/2018, uveřejněný pod číslem 45/2020 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2004, sp. zn. 33 Odo 70/2004).

22. Konečně Nejvyšší soud ve své judikatuře zdůrazňuje, že nepřijatelným je takový způsob interpretace a aplikace práva, jenž by vedl k absurdním důsledkům či jiným důsledkům neslučitelným s účelem zákona (k principu rozumného a účelného uspořádání právních vztahů srov. například odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 1998, sp. zn. 23 Cdo 1460/98, uveřejněného pod číslem 43/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. 29 Odo 1343/2006, uveřejněného pod číslem 58/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

23. Důvodová zpráva k uvedenému ustanovení příliš interpretační prostor neposkytuje, neboť pouze uvádí, že: „Dosavadní úprava neřeší důsledně otázky spojené s převzetím nebo s přistoupením k dluhu. Zejména je zcela pominuta ochrana osoby, která plnila namísto dlužníka. Platný občanský zákoník konstruuje právo postihu dlužníka tím, kdo namísto něho plnil, jako právo nově vzniklé (originární), nevážící se nijak na původní věřitelovu pohledávku. Pouze obchodní zákoník (zákon č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník – dále jen „obch. zák.“) upravil v § 332 odst. 2 subrogaci, leč způsobem, který nebyl, patrně z nepochopení, proveden důsledně. To se odráží i v judikatuře, která zamýšlený účel úpravy § 332 obch. zák. popírá. Podstata subrogace je v tom, že osoba, která plnila namísto dlužníka, nabývá pohledávku v tom stavu, v jakém náležela původnímu věřiteli a může vymáhat její splnění dlužníkem. Obchodní zákoník v daném směru konstruuje přechod této pohledávky přímo ze zákona, což plně neodpovídá povaze věci, neboť osoba, která splnila dluh za dlužníka, tak mohla učinit i s darovacím úmyslem. Proto se tzv. zákonná cesse zachovává jen pro případy, kdy za dlužníka plnil ten, kdo jeho dluh zajistil jako ručitel, zástavní dlužník nebo jiným obdobným způsobem. Významnější však je, že platná úprava pomíjí potřebu stanovit, že nový věřitel získává od původního věřitele pohledávku v nedotčeném stavu, tedy včetně poskytnutých zajištění“ (srov. Konsolidovaná verze důvodové zprávy k vládnímu návrhu občanského zákoníku, projednávanému jako sněmovní tisk číslo 362 Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky, v jejím 6. volebním období, 2010–2013).

24. Odborná (komentářová) literatura je ve vztahu k posuzované otázce víceméně zajedno v tom, že třetí osoba může plnit za dlužníka pouze s jeho souhlasem, který si musí opatřit před anebo současně s nabídnutým plněním věřiteli [srov. ŠILHÁN, J. § 1936. In: HULMÁK, M. a kol. Občanský zákoník. V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 954], Melzer a Csach [srov. MELZER, F., CSACH, K. In MELZER, F., TÉGL, P. a kol. Občanský zákoník –

velký komentář. Svazek IX. (§ 2894-3081). 1. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 1350] uvádí, že při nečinnosti dlužníka může věřitel odmítnout plnění poskytnuté třetí osobou; zároveň však připomínají období s úpravou německého občanského zákoníku [srov. ustanovení § 267 německého občanského zákoníku (Bürgerliches Gesetzbuch)] s tím, že v českém občanském zákoníku chybí výslovná úprava v tom, že pouze v případě výslovného odepření (souhlasu s plněním) může věřitel nabízené plnění odmítnout.

25. Odborná literatura se ve vztahu k aplikaci ustanovení § 1936 a násl. o. z. věnovala spíše řešení otázky významu plnění třetí osobou bez souhlasu dlužníka (resp. při výslovném vyjádření nesouhlasu) pro splnění dluhu; dlužno uvést, že s naprosto odlišnými závěry [srov. rozbor učiněný v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2023, sp. zn. 28 Cdo 1214/2023, který byl uveřejněn pod číslem 78/2024 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 78/2024“) – body 21 a 22].

26. V již zmiňovaném rozsudku ze dne 27. 4. 2023, sp. zn. 29 Cdo 306/2022, byl vysloven názor, že „... /O/becně vzato musí věřitel přijmout (na osobní vlastnosti dlužníka nevázané) plnění (§ 1936 odst. 1 o. z.) tehdy, nabídne-li mu to třetí osoba, která za dluh neručí nebo závazek jinak nezajišťuje, se souhlasem dlužníka. Jinak řečeno, musí zde být právní jednání třetí osoby [projevená vůle třetí osoby směřující k úhradě (konkrétního) dluhu dlužníka] adresované věřiteli, a právní jednání dlužníka (projevená vůle vyjadřující souhlas dlužníka s plněním třetí osobou). Tato právní jednání „se musí dostat do sféry dispozice věřitele“; nestačí jejich „pouhá“ existence. Nejsou-li výše uvedené předpoklady splněny, nemá věřitel povinnost přijmout plnění; jeho možnost plnění přijmout tím není dotčena ...“.

27. Dle názoru Nejvyššího soudu byl však uvedený závěr v důsledku následných konkluzí, obsažených v R 78/2024, poměrně významně relativizován.

28. Nejvyšší soud totiž v R 78/2024 vyjádřil závěr, že třetí osoba může plnit věřiteli za dlužníka s následky zaplacení dluhu a vzniku kondikce z plnění za jiného i bez dlužníkovy souhlasu. Uvedený závěr byl následně již zcela přijat recentní judikaturou (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2025, sen. zn. 29 ICdo 65/2024, nebo unesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 5. 2025, sp. zn. 28 Cdo 3091/2024).

29. Za uvedené interpretační situace se zcela legitimně nabízí otázka, jaký má pro věřitele (ekonomický, právní či jinak aprobovatelný) význam odmítnutí plnění nabízeného třetí osobou, pakliže (není-li sjednán s věřitelem zákaz plnění třetí osobou) znamená takové plnění splnění dluhu i za situace plnění bez souhlasu dlužníka či s jeho nesouhlasem.

30. Za uvedené situace je dovolací soud přesvědčen, že interpretace posuzovaného ustanovení by se spíše měla blížit pravidlu obsaženému v německé úpravě (viz bod 24 tohoto odůvodnění), tedy že věřitel může odmítnout plnění nabízené třetí osobou namísto dlužníka ve smyslu ustanovení 1936 odst. 1 o. z. pouze tehdy, je-li vzhledem ke všem okolnostem zjevné, že dlužník s takovým plněním souhlas neudělil (k tomu srovnej i POROD, J. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. Občanský zákoník. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2019, 3. aktualizace 2024).

31. Ve vztahu k nyní projednávané věci lze uvést následující.

32. Souhlas dlužníka s plněním svého dluhu třetí osobou ve smyslu ustanovení 1936 odst. 1 o. z. představuje jednostranné, adresné právní jednání, učiněné ve vztahu k třetí osobě; toto právní jednání může být učiněno jakoukoliv formou, tedy i konkludentně (tedy tak, aby byl třetí osobě seznatelný úmysl dlužníka souhlas poskytnout). Pakliže tedy např. má být peněžitý dluh splněn dlužníkem bankovním převodem (připsáním na účet věřitele), nepochybně bude takovým jednáním předání veškerých nezbytných platebních údajů (číslo účtu věřitele, variabilní symbol apod.), podle

nichž třetí osoba věřiteli plní.

33. Pakliže může být souhlas dlužníka s plněním jeho peněžitého dluhu třetí osobou učiněn i tak, že sdělí třetí osobě veškeré platební údaje a výši dluhu, je zcela zjevné, že pokud třetí osoba takto plní (tedy věřiteli se dostane do dispozice plnění, které odpovídá jeho ujednání s dlužníkem o způsobu zaplacení dluhu), nemůže věřitel takové plnění odmítnout s odkazem na ustanovení § 1936 odst. 1 o. z., neboť takto poskytnuté plnění nemůže u věřitele přivodit pochybnost o tom, že byl souhlas dlužníka třetí osobě poskytnut, resp. nemůže být zjevné, že dlužník souhlas neposkytl.

34. Ve věci této lze s ohledem na skutková zjištění učiněná soudem prvního stupně [srov. bod 2 písm. d), f), i) rozsudku odvolacího soudu], která byla odvolacím soudem akceptována (srov. bod 14 rozsudku odvolacího soudu), uzavřít, že společnost ELEKTROBOCK (jako třetí osoba) plnila dluh žalobkyně přesně podle pokynů společnosti IFIS (původní věřitel), a to na účet a s variabilním symbolem uvedeným společností IFIS, a přesně podle rozpisu jednotlivých částek s jejich určením [viz bod 2 písm. i) rozsudku odvolacího soudu]; společnost IFIS tak nemohla (dokonce) objektivně mít žádné pochybnosti, že byl dluh žalobkyně třetí osobou plněn s jejím souhlasem, resp. na podkladě těchto údajů nemohla nabýt přesvědčení o plnění třetí osobou bez souhlasu žalobkyně.

35. Z uvedených důvodů dovolací soud uzavírá, že právní hodnocení, učiněné odvolacím soudem v bodech 20, 21, 24 a 25 odůvodnění jeho rozhodnutí, které je významově stěžejní, není správné.

36. Dovolací soud proto ve vztahu k otázkám, položeným dovolatelkou pod bodem VI/23 i-iii obsahu dovolání, uzavírá, že rozhodnutí odvolacího soudu není vzhledem k výše uvedenému správné; za této situace již na zbývající otázky není třeba odpovídat, neboť na jejich řešení nemůže toto rozhodnutí Nejvyššího soudu záviset.

37. Rozhodnutí odvolacího soudu tak není správné. Protože nejsou podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání (ve věci samé), pro zamítnutí dovolání a ani pro změnu rozsudku odvolacího soudu, Nejvyšší soud České republiky tento rozsudek (včetně akcesorických výroků o náhradě nákladů řízení) zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.) a věc vrátil odvolacímu soudu (Krajskému soudu v Brně) k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta první o. s. ř.).

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)